

Örvendetes módon változik a Szeged környéki községek arculata, s ez a fejlődés különösen intenzív volt a harmadik öt éves terv idején. A falu határa, a közös birtok ma már gondtalan megélhetést biztosít a mezőgazdaságban dolgozó embereknek. A gazdálkodás fellendülésének hatása szemmel láthatóan változtatja meg a falusi környezetet. Küllemben is mások ma már a községek, mint hajdanában. Új utcák, összkomfortos lakóházak, vízművek, iskolák, orvosi rendelők, üzletek épültek nagy számban. A falusi családok életkörülménye egyre közelebb kerül a városéhoz. Ezek a változások törvényszerűen megkövetelik a falvak üzleti, kereskedelmi hálózatának korszerűsítését is, a növekvő igények teljes kielégítését.

A szegedi járási tanács kereskedelmi csoportja nemrégiben egy jelentést terjesztett a végrehajtó bizottság elé, amelyben pontosan összegezi a járás kereskedelmi ellátásának helyzetét és a negyedik öt éves tervben várható fejlesztését. Erdemes néhány megállapítást közreadni és tájékoztatni olvasóinkat azokról az elképzelésekről, amelyek a következő öt esztendőben valósulnak meg, s újabb gyarapodást hoznak a Szeged környéki községeknek.

Kiderül a számadatokból, hogy a szegedi járás 30 községében 389 üzlet van összesen. Sok ez, vagy kevés? Soknak semmi esetre sem sok. Néhány községben éppen elegendő, másutt azonban kevés. A legtöbb üzlet Kiskundorozsmán található, ahol naponta 47 bolt húzza fel a rólóját. Ezekből 13 élelmiszert, két-tő ruházati cikkeket, hét vegyipárcikket árusít, a vegyesboltok száma tíz, ezenkívül 3 tüzelőanyag-telep, 4 vendéglő, hat italbolt és két presszó van a szomszédos Kiskundorozsmán. Kisteleken 37 üzlet, Sándorfalván 25, Üllésen 21, Algyőn 20, Mórahalmon 19, Szatymazon 17, Szőregen 16 bolt van összesen. Akadnak persze községek, ahol alig találunk üzletet. Dóc községben mindössze 2 vegyesbolt és egy italbolt. Gyálaréten pedig csupán egy vegyesbolt és egy italbolt jelenti az egész üzlethálózatot.

Struktúrájában is nagyot változott a falusi kereskedelem. Valamikor alig vásároltak élelmiszert a családok, szinte teljesen önellátásra rendezkedtek be, a ruházati és tartós fogyasztási cikkeket pedig a közeli nagyközségben, de leggyakrabban Szegeden szerezték be. Ma más a helyzet, a legfontosabb élelmiszereket; kenyeret, zsírt, lisztet, húst a boltban keresnek, s minden más áruféleséget is szívesen megvásárolnak — megvásárolnának! — helyben. Az adatokból kitűnik, hogy csupán a tavalyi évben az élelmiszer, a háztartási és vegyi áruk forgalma 18 százalékkal növekedett az előző esztendőhöz viszonyítva, s összesen 241 millió forintot hagytak ezekben az üzletekben a falusi emberek.

Az élelmiszer-ellátásból az új gazdasági mechanizmus bevezetése után jobban kiveszi részét a helybeli gazdaság — állapították meg a tanács szakemberei. Bórdányban a téesz pékséget nyitott, Zsombón ugyancsak helyben megszűnt a falu kenyerét. Kiskundorozsmán, Algyőn, Rószkén, Kükesházán, Üllésen, Sándorfalván a helybeli téeszek zöldség- és gyümölcsüzleteket nyitottak.

Ruházati cikkekre és vegyipari cikkekre a szegedi járásban 300 millió forintot költöttek tavaly. A kereslet az olcsóbb, de divatos áruk iránt nagyon élénk. A kínálat sajnos nem mindenben kielégítő. Felsőrlőjük, hogy a ruházati cikkeknél továbbra is hiányzik a nylon-harisnya, a terliszter szövet, s a szőnyegárak, katonok, flanelanyagok, paplanok, csipkefüggönyök nagyobb választéka. Változatlanul nem kielégítő a gyermekcipők kínálata, különösen rossz az ellátás a 35—38-as számú leánykacipőkből, gyermekszandállokból és nagyon sok a hibás, gyenge minőségű cipő. A mórálmi cipőbolt például négy hónap alatt 16 ezer forint árú cipőt küldött vissza, mert rossz volt a minősége.

A vendéglátás forgalma minden esztendőben nagyobb lesz, tavaly 125 millió forint értékű italt és ételt fogyasztottak a járás falvainak vendéglőiben. A

kocsmákban nincs áruhiány, lehet kapni bőségesen bort, sört és pálinkát. Legfeljebb szívesebben vennék az olcsóbb hazai sört, mint a drágább külföldit. Tavaly Domaszéken, Öttömösön, Forráskúton, Pusztamérgesen, Mórahalmon és Zsombón nyitottak új vendéglőket. Ezek az új vendéglők szépek, megfelelnek a mai követelményeknek. Mind-egyik új vendéglőben lehet meleg ételt kapni, s ha a dőci vendéglő is megoldja a konyha átalakítását, akkor a szegedi járás községeiben — Gyálarét kivételével — mindenütt tudnak meleg ételt felszolgálni.

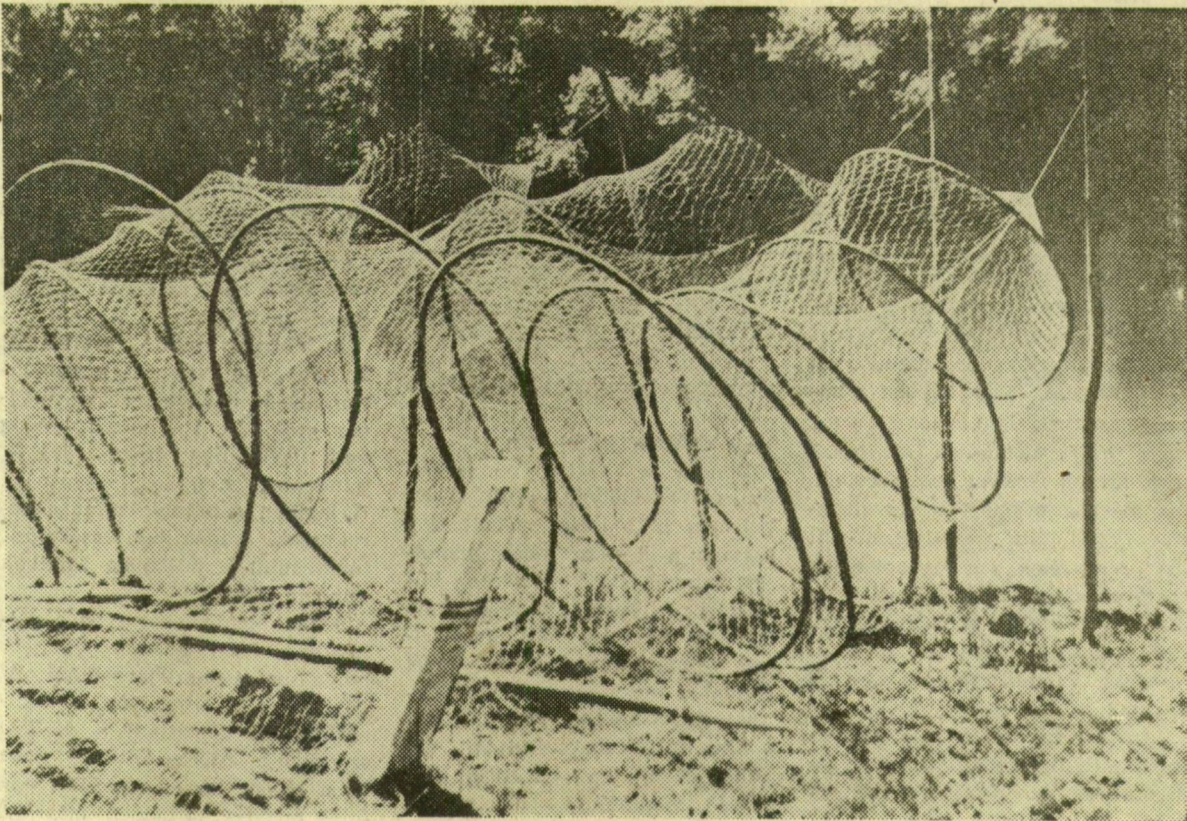
S mit hoz a jövő? A fogyasztási szövetkezetek célkitűzése igen figyelemreméltó. Körülbelül 65 millió forintért építenek új üzleteket, áruházakat, illetve korszerűsítéket meglévő boltokat. Lássuk azt a tizenhét községet, ahol a negyedik öt éves terv idején fejleszteni kívánják a kereskedelmi, vagy a vendéglátó hálózatot.

Algyő községnél tekintetbe vették, hogy a falu déli része jobban fejlődik. Összesen 1,7 millió forintot költenek a kereskedelmi hálózat bővítésére. Átalakítják a 4. számú vegyesboltot, bővítik a 7. számú vegyesboltot, új önkiszolgáló élelmiszer-üzletet nyitnak. A Géza utcában is megnyílik egy élelmiszerbolt, az új piactéren pavilon épül, s a 7. számú italboltot átalakítják, hogy meleg ételekkel is szolgáljanak. *Asóthalom* község külterületi boltjait rendbehozzák. A *baksi* önkiszolgáló üzletnek bővítik a raktárhelyiségét, és új hűtőgépet állítanak a boltba. *Balástyán* 1 millió forintért egy kis ABC-áruházat építenek, a régi üzleteket pedig 200 ezer forintért felújítják. *Bórdányban* bővítik az élelmiszerboltot, *Csengelen* háztartási és vegyipari árukat árusító üzletet nyitnak, a presszót pedig új helyen találják a csengeleiek. *Deszken* korszerűsítik a meglévő hűsoltot és a vendéglőt, az önkiszolgáló üzletet pedig bővítik. *Domaszéken* a Kossuth-kúti üzletet és italboltot 600 ezer forintért teljesen újjáépítik.

A szomszédos *Kiskundorozsma* kereskedelmi ellátásának javítására közel 12 millió forintot költenek a fogyasztási szövetkezet kasszájából. A község központjában egy ABC-áruház épül, ezenkívül bútorcarnokot létesítenek, a község északi részén egy élelmiszer-üzletet nyitnak, a szikvízüzem mellé egy bambüüzemet építenek. Ilyen tervek is szerepelnek még a dorozsmai programban: péküzem 2 millióért, birka-sárdá 1,1 millióért, s a meglévő üzletek fejlesztésére 2 milliót fordítanak. A másik nagyközségben, *Kisteleken*, 19,4 millió forintot szánunk a fejlesztésre. 10 millió forintért építik fel az új iparcikk-áruházat, 5 millióért pedig éttermet létesítenek.

Mórahalom községben 5 millióért építenek áruházat, *Öttömös* 1 millióért kap üzletházat, *Pusztamérgesen* ABC-áruházat terveznek, s kialakítanak egy vágóhidat is. *Rószkén* szerényebb a terv, mindössze új hűtőpultot kap az élelmiszerbolt. *Rúzsán* másfél millió költséggel átalakítják az üzletházat, bővítik a presszót, és egy TÚZEP-telepet létesítenek. *Sővényházán* felvásárló telepet, törpe benzinkút, büfé és vendéglő építése, illetve felújítása szerepel a programban. *Sándorfalván* szépen gyarapodik majd a következő öt éves tervben, körülbelül 8,5 millióért terveznek új áruházat, tartósítót, tészta- és húsfeldolgozó üzemet, valamint a meglévő TÚZEP-telepet bővítik és jelentős összeget fordítanak az üzletek korszerűsítésére. *Szatymazon* új helyre kerül a vágóhíd, bővítik a vegyesboltot, új felvásárló telepet építenek és korszerűsítik a vendéglőt.

Szőreg is ABC-áruházat kap 3 millió forintért, *Tápén* áthelyezik a kisvendéglőt jobb épületbe, felújítják a cukrászdát és egy büfépavilont állítanak fel. *Újszentivánon* a vendéglőt és a presszót modernizálják 600 ezer forintért. *Üllésen* kerekén 4 millió forintot szánunk egy vendéglátó „kombinát” létesítésére. *Zákányszéken* TÚZEP-telep és bolti raktár épül, *Zsombón* pedig újjáépítik az élelmiszer-üzletet. Reméljük, hogy ezek a szép tervek, amelyeket a fogyasztási szövetkezetek határoztak el, mind megvalósul a következő öt év alatt, s ezzel tovább javul a Szeged környéki községek kereskedelmi ellátottsága.

Varsák

Horváth
DezsőEMBER IS KELL
AZ ARATÁSHOZ

Valamikor azt mondtuk, nehéz az aratás nagyon. Annál csak a cséplés a nehezebb. Most azt mondjuk, ez volt. Ma a gépek dolga az aratás. Nem egészen így van ez.

Közepes nagyságú homoki gazdaságban számlálgattuk, hányan dolgoznak új kenyerünk előteremtésén, mielőtt malomba kerül a gabona.

Két kombájn harap most bele az árpatáblába, és két aratógép. Ha bírják, végig dolgoznak. A kombájnokat egyenként két ember szolgálja ki, ennyi kell az aratógéphez is. A szalmát két traktor húzza össze, összesen négy ember az igénye, ugyanannyi, mint a szalmabálázóknak — eddig 16. A két aratógép után 12-en rakják a keresztet, húsz kocsis és húsz rakodó hordja be és rakja asztagba a kéréket. Homokon nehezen jár a kombájn, a

lapon könnyen el is süllyed. A vízfoltok miatt elég tarkán, lépcsőzetesen érik a gabona, 40 részesarató is kell tehát 200 holdhoz, húsz kaszapárral. Nagy tanyavilágban még vállalkoznak rá, tartja magát a régi törvény; a kenyeret nyáron keresse meg az ember. A 15 százalékos részhez holdakénti egy mázsa szalma is számítódik, a háztáji állatok tartásánál ez is fontos szempont. Már 108-nál tartunk. Két cséplőgép, két bandát kíván, egyik a háztáji csépli, másik a közöst. Húsz ember. A vetőmagtisztítás négy ember dolga, napi 100 mázsával végeznek. Ha gépek is dolgoznak, kilenc szerelő áll haptákban egész idő alatt, két kováccsal és két bogárral együtt. A mezőgazdasági gépszerelek univerzális emberek, minden előforduló gépi hibára megtalálják az orvosságot, ha van

legendő alkatrészt. Mivel nincs, egy állandó beszerzőt is ide kell számítanunk.

A kombájntól két traktor szállítja be a magot, a billentéshez, a pótkocsik ürítéséhez is kell két ember — máris 150 a létszám. Fűvószerkezet viszi a padlásra jövő évi kenyerünket, két lapátos elegendő az egyengetéshez és forgatáshoz, hogy egyformán száradjon mindenütt. A szalmakazalnál nyolcan ügyelnek arra, hogy a bálaszalmából is meg a cséplőgép szalmájából is mutatósz kazal legyen, be ne ázzon.

Üzemi konyha nincsen, csak a cséplés idején főznek a csapatnak, két asszonynak ad ez egész napos elfoglaltságot. A mozgóbolt személyzetét azért ne számítsuk ide, mert a fogyasztási szövetkezet egy fuvarral több gazdaságot is kiszolgálhat.

Nem biztos, hogy minden embert számításba vettünk, de ha a nagy számoszlopot aláhúzzuk és összeadjuk, 162 a végeredmény. A szkeptikusok fölkiálthatnak azonnal, hol itt a fejlődés akkor, ha még mindig szükség van ennyi ember kezemunkájára? Aki most arat, könnyen adja rá a választ; próbálta volna meg régen! Mert a java munkát azért a gép végzi.

TELEFONSZERELŐBŐL LETT
TEHENÉSZ

de másutt mégsem állná meg a helyét.

Kőrösi István pusztai jelenléte eleven kontra erre a tévhítre, de bármelyikkel lehetne cáfolni. Most 29 éves, 8 évet telefonszerelőként dolgozott már a postán, és eküldözött közben, hogy onnan megy nyugdíjba. Nem rúgták ki, nem tanácsolták el, csak eljött tehenésznek a Móra Tsz-be. Fehér hollónak mondhatnánk, ha nem lenne itt közöttük egy másik ember, Jójárt Sándor, aki megbecsült fémcsiszolóként dolgozott azelőtt, és ha nem pályázna ide újabb valaki a telefonszerelők közül.

A romantikus állatszeretet kevés magyarázatnak. Igaz, hogy aki itt dolgozik, gyerekkori ismerője a tehen természetrajzának, de az nem minden.

Kőrösi István példájából kiindulva az kell hozzá először, hogy nőszülés előtt álljon a fiatalember. Akkor már gyakrabban forgatja fejében, hogy jobb lenne itthon maradni, mint három megye határát járni. Akkor gondol arra is, hogy lakás is kellene. A szövetkezet ad szolgálati lakást. A házassághoz a biztos kereset ígérete is kell. Van az is. Az elmúlt hónapban 4000 fölött kerekedett a hajdani telefonszerelő. Eddig ugyan húzta a szíve a gépekhez, könnyű- és nehézgépekkel vizsgálja is van, de ezt a szenvedélyét is kiélheti. Ha elromlik a fejtőgép villanymotorja, vagy a vákuum-szivattyú, akkor

egyszerre mondják a többiek: majd a Pista!

Naponta hat óra munkaidő, reggel 3 és délután 3. A takarmányt előkészítik mások, nekik arra nincsen gondjuk. A feleségek besegítenek a fejésnél, többnyire együtt végezték a gépi fejés téli tanfolyamát, tehát ők sem maradnak munka nélkül. Kitalálták már, hogy legyen váltótársuk a heti egy pihenőnap biztosítására, be is állt az illető, de maguk kérték, hogy térjenek vissza a régi rendhez, mert nem tudnak mit kezdeni a szabadnapjal.

Nagyüzemi állattenyésztésünk sokáig import emberekkel dolgozott. Ahogy hallom, itt a Móraban már 90 százalékuk helybeli. Könnyű kitalálni, hogy aki szoba konyhaszolgálati lakásban kezd a házasságot, az előbb-utóbb saját házra vágyik, ha jól keres. Méri a házhelyeket a kövesút túlsó oldalán, 50 házas kis falut terveznek oda. Olcsó a telek, segíti az építkezést a szövetkezet, közel a munkahely, jó fizetéssel, egyre nagyobb megbecsüléssel, készül majd a külön kultúrház — mi következhetne más ebből, mint az, hogy ide akarnak építeni saját házat.

Annyit mondhatunk erre csak, hogy építsenek is minél hamarabb. Mezőgazdasági nagyüzemeink akkor lesznek igazán nagyok, ha a legkorszerűbb istálló mellett az állatgondozóknak is modern életlehetőséget kínálnak, és azt meg is tudják adni.

D. H.